

Toimenpidesuosituksia
nuorten hyvinvoinnin
vahvistamiseksi ZekkiPro-
tilannekuvan pohjalta

Reija Paananen, FT, dos.

Tutkimus- ja kehittämispäällikkö

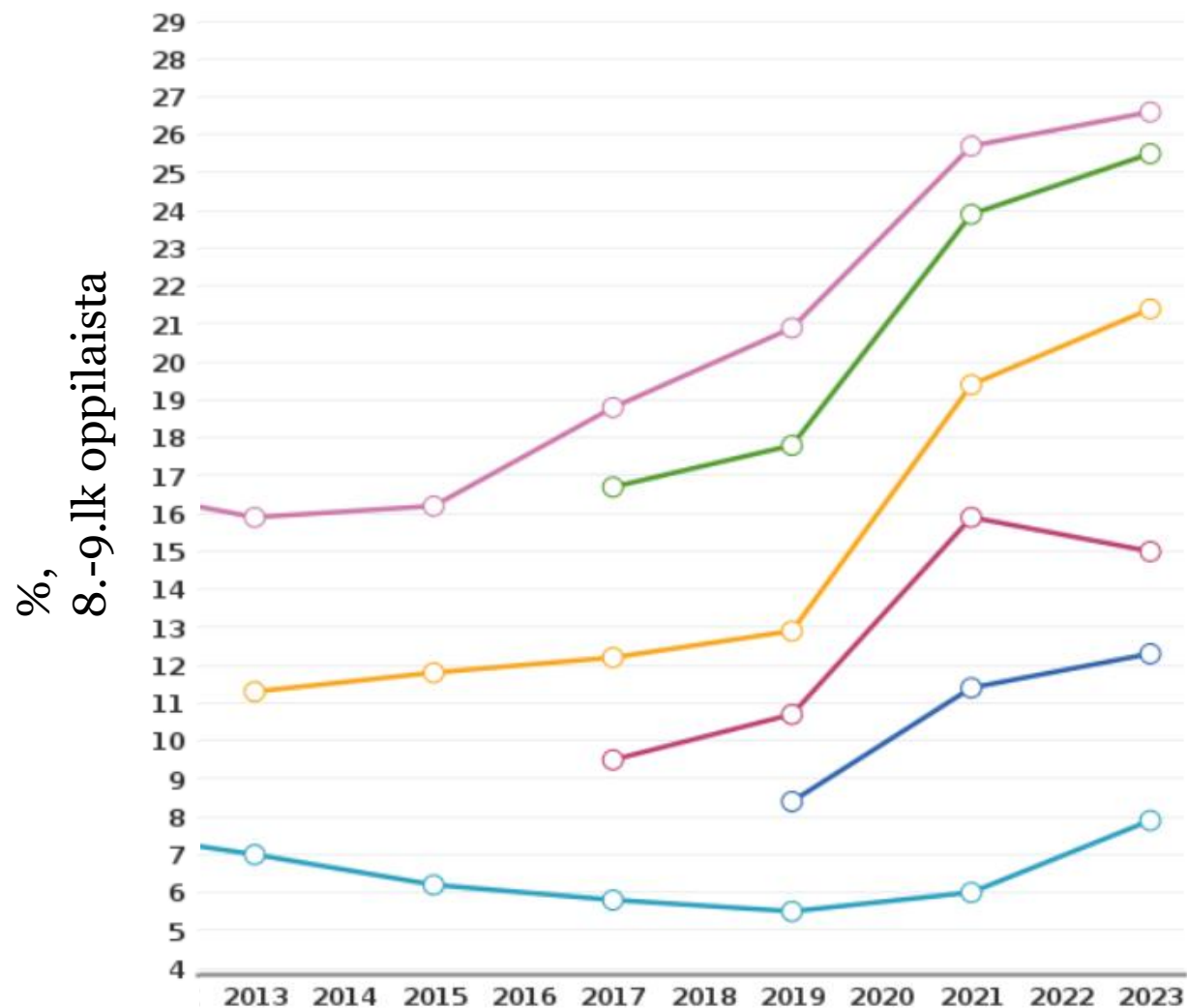
Diakonia-ammattikorkeakoulu

”

Miten sulla menee?

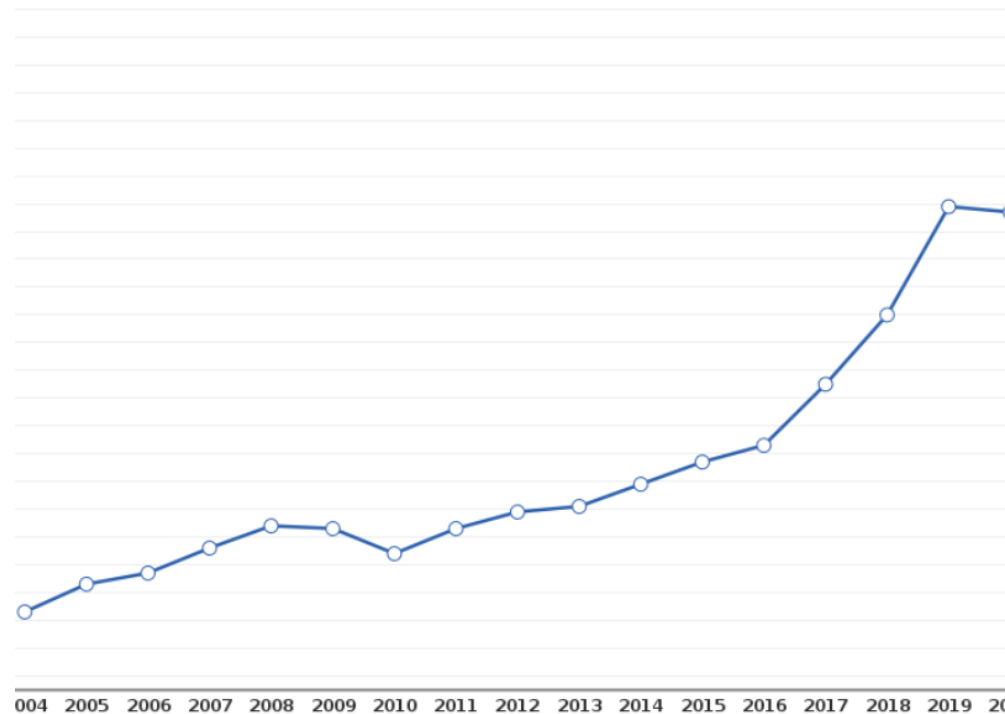
Nuorten pahoinvointi on lisääntynyt

Mielenterveysongelmat johtavat nuorten sairauspoissaolotilastoja reilusti ja mt-perusteisesti työkyvyttömyyseläkkeellä olevien nuorten määrä on tuplaantunut 20 viime vuoden aikana

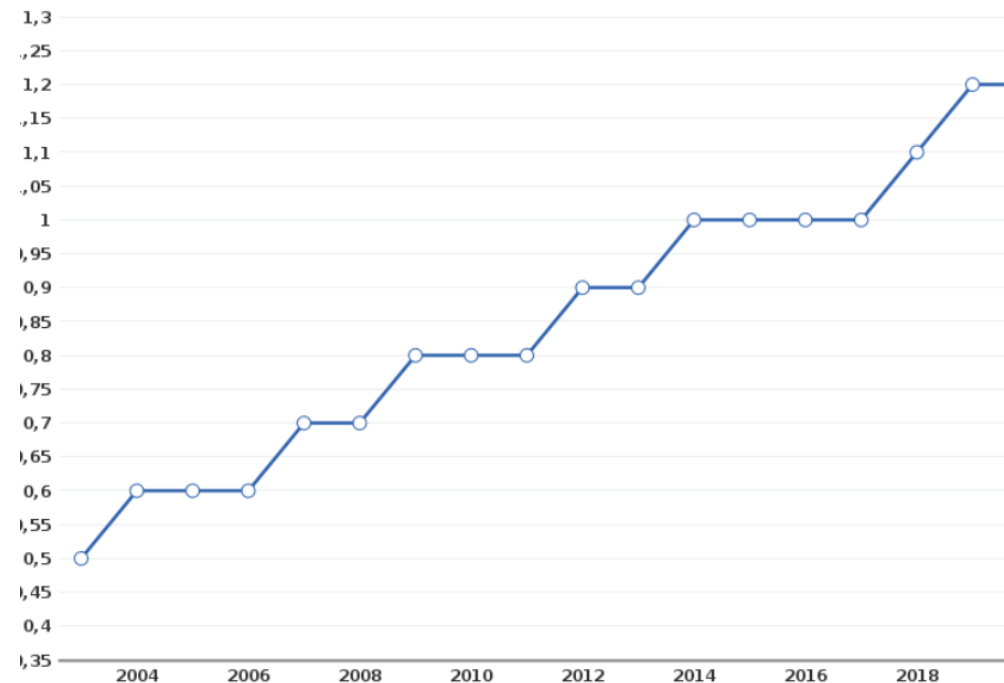
terveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 18 - 24-vuotiaat / 1 000 vastaav:

1. 2346 Alue: Koko maa Sukupuoli: Yhteensä

mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat vastaavan ikäisestä väestöstä

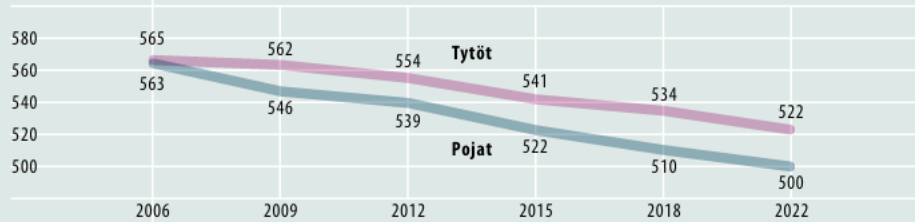
1 ind. 3328 Alue: Koko maa Sukupuoli: Yhteensä

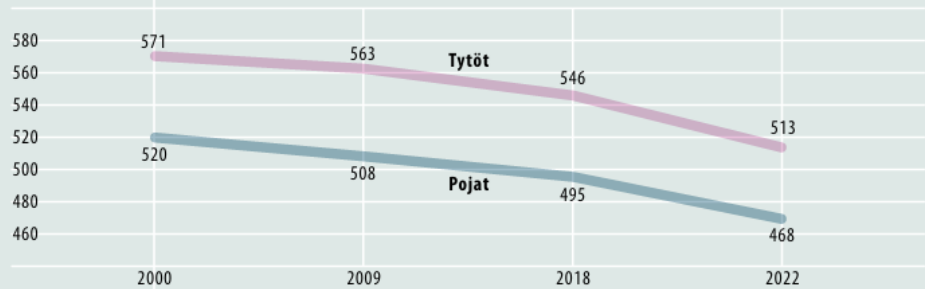
Oppimistulokset laskeneet, kuten myös koulun merkitys nuorille, nuoret kokevat sattuman vaikuttavan koulumenestykseen

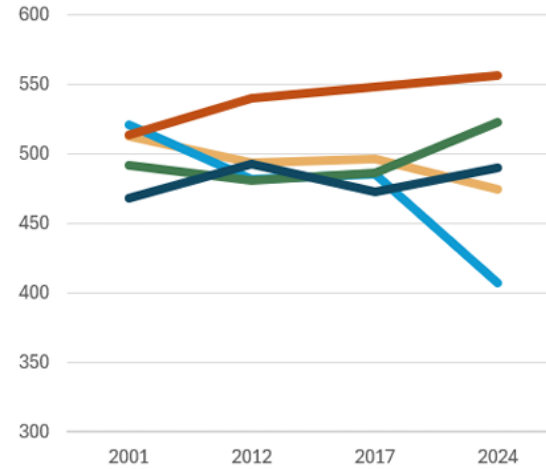
Kuvio 3.8 Tyttöjen ja poikien pistemäärien keskiarvot luonnontieteissä Suomessa vuosina 2006–2022

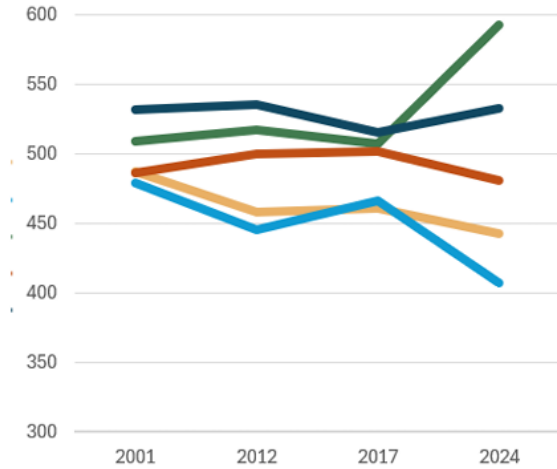
Kuvio 3.5 Tyttöjen ja poikien pistemäärien keskiarvot lukutaidossa Suomessa vuosina 2000–2022

Tyttöjen uskomukset

Poikien uskomukset

Oppilaat eivät usko, että voivat vaikuttaa koulumenestykseensä, samanaikaisesti suhtautuminen kouluun (tärkeys, merkityksellisyys, koulu asioiden oppimispaikkana) laskenut

PISA 2022 ensituloksia

Hiltunen, Jenna; Ahonen, Arto; Hienonen, Ninja; Kauppinen, Heli; Kotila, Jenni; Lehtola, Piia; Leino, Kaisa; Lintuvuori, Meri; Nissinen, Kari; Puhakka, Eira; Sirén, Marjo; Vainikainen, Mari-Pauliina; Vettenranta, Jouni (2023-12-05), Valtakunnallinen oppimaan oppimisen arviointi 2024 – Ensituloksia Koulutuksen, arvioinnin ja oppimisen tutkimuskeskus REALin julkaisuja 2025:1

MIKSI TILANNEKUVAA TARVITAAN?

- Lasten ja nuorten pahoinvointi on lisääntynyt.
- Lasten ja nuorten kanssa toimivilta ammattilaisilta ja päätöksentekijöiltä puuttuu ajan tasalla oleva tieto siitä **miten lapset ja nuoret kokevat oman hyvinvointinsa**
- **Reaaliaikainen tieto** toimenpiteiden vaikuttavuudesta ja tarjottujen palveluiden laadusta puuttuu.
- Kokonaiskuva on vaillinainen. Ilman yhteistä ja jaettua kokonaiskuvaa yhteisten toimenpiteiden suuntaaminen ei onnistu. **Vain samanaikaisilla ja yhdensuuntaisilla toimilla voidaan saavuttaa vaikuttavuutta.**
- => Ilman tietoa tiedolla johtaminen, päätöksenteko, resurssien suuntaaminen ja toiminnan kehittäminen ei onnistu.

Huomattavan suurella osalla arki takkuu – Nuorten palveluista puuttuu arjen tuki

2.2.2024 14:00 [KOULUTERVEYDENHUOLTO](#) [HYVINVOINTIALUEET](#) [SOTE](#)

Nuorten mielenterveys on kriisissä

Mieli Suomen mielenterveys ry:n toiminnanjohtaja ja Helsingin yliopiston alumni Sari Aalto-Matturi kantaa huolta nuorten kokeman pahoinvoinnin laajuudesta. Työssään hän haluaa löytää ratkaisuja nuorten auttamiseksi.

"Isompi pommi kuin on ymmärretty":
Mielenterveyshoitoa yli lain määräämän
ajan odottaneita nuoria nyt 9 kertaa
enemmän kuin ennen koronaa

MTV-uutiset

ZekkiProssa käytetään 3x10D-elämäntilannemittaria

- Kaikki 3X10D-elämäntilannemittarin versiot **perustuvat tutkimustietoon.**
- Mahdollisimman yleinen elämäntilannetta kuvaava mittari
- Kokoa (kunkin vastaajaryhmän) keskeiset elämänaalueet arvioitaviksi (**holistisuus**)
- 3X10D-elämäntilannemittari **tuottaa todennetusti vertailukelpoista tietoa vastaajan todellisesta elämäntilanteesta ja tuen tarpeista.**
- 3X10D-elämäntilannemittarit on kehitetty yhdessä kohderyhmän ja sen kanssa työskentelevien ammattilaisten kanssa.
 - Kunkin mittarin elämänaalueet on määritelty yhdessä kohderyhmän kanssa
- Kaikissa versioissa sama asteikko nolasta kymmeneen
- Asteikkoa voidaan tiivistää liikennevalo-malliksi (0-5 / 6-7 / 8-10)
- Diak kumppaneineen tekee jatkuvasti ZekkiPron ja 3X10D-elämäntilannemittareiden tutkimus- ja kehittämistyötä.

**7-9-
VUOTIAAT**
englanti, pohjoissaame,
ruotsi, suomi

**10-13-
VUOTIAAT**
englanti, pohjoissaame,
ruotsi, suomi

14+ VUOTIAAT
Arabia, dari, englanti, espanja, farsi,
liettua, pohjoissaame, ruotsi, saksa,
selkosuomi, suomi, ukraina ja venäjä

PERHEET
albania, arabia, englanti, pohjoissaame,
ranska, ruotsi, somali, sorani, suomi,
uzbekistan, venäjä ja viro

LASTENSUOJELU
englanti, ruotsi, suomi

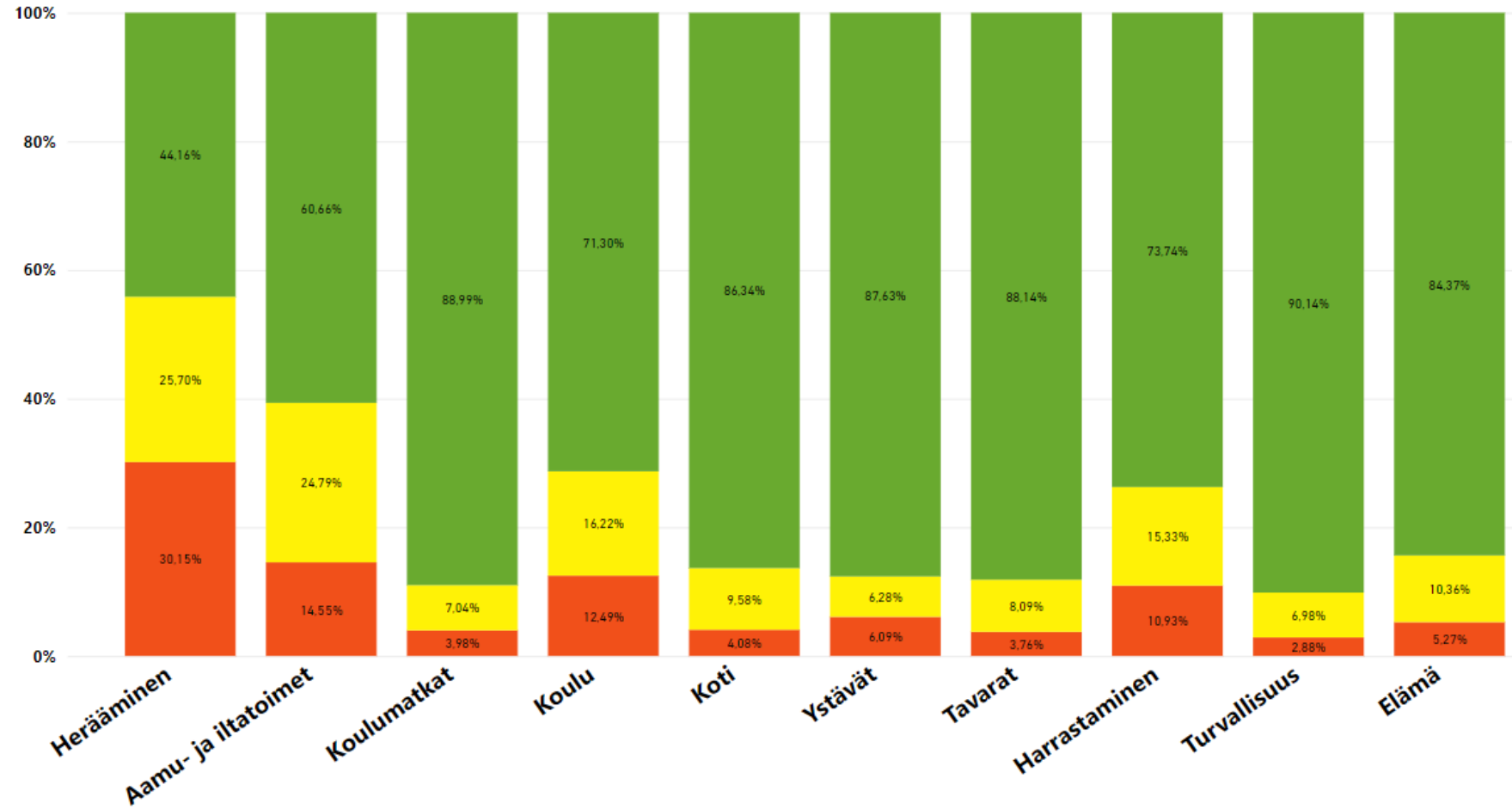
**PAIKALLINEN
SOSIAALINEN
HYVINVOINTI**
suomi

**NUORTEN
OSALLISUUS JA
VAIKUTTAMINE
N**
suomi

YHTEENVETO 3x10D-tuloksista - 7-9-vuotiaat

● 0 - 5: Tyytymätön ● 6 - 7: Neutraali ● 8 - 10: Tyytyväinen

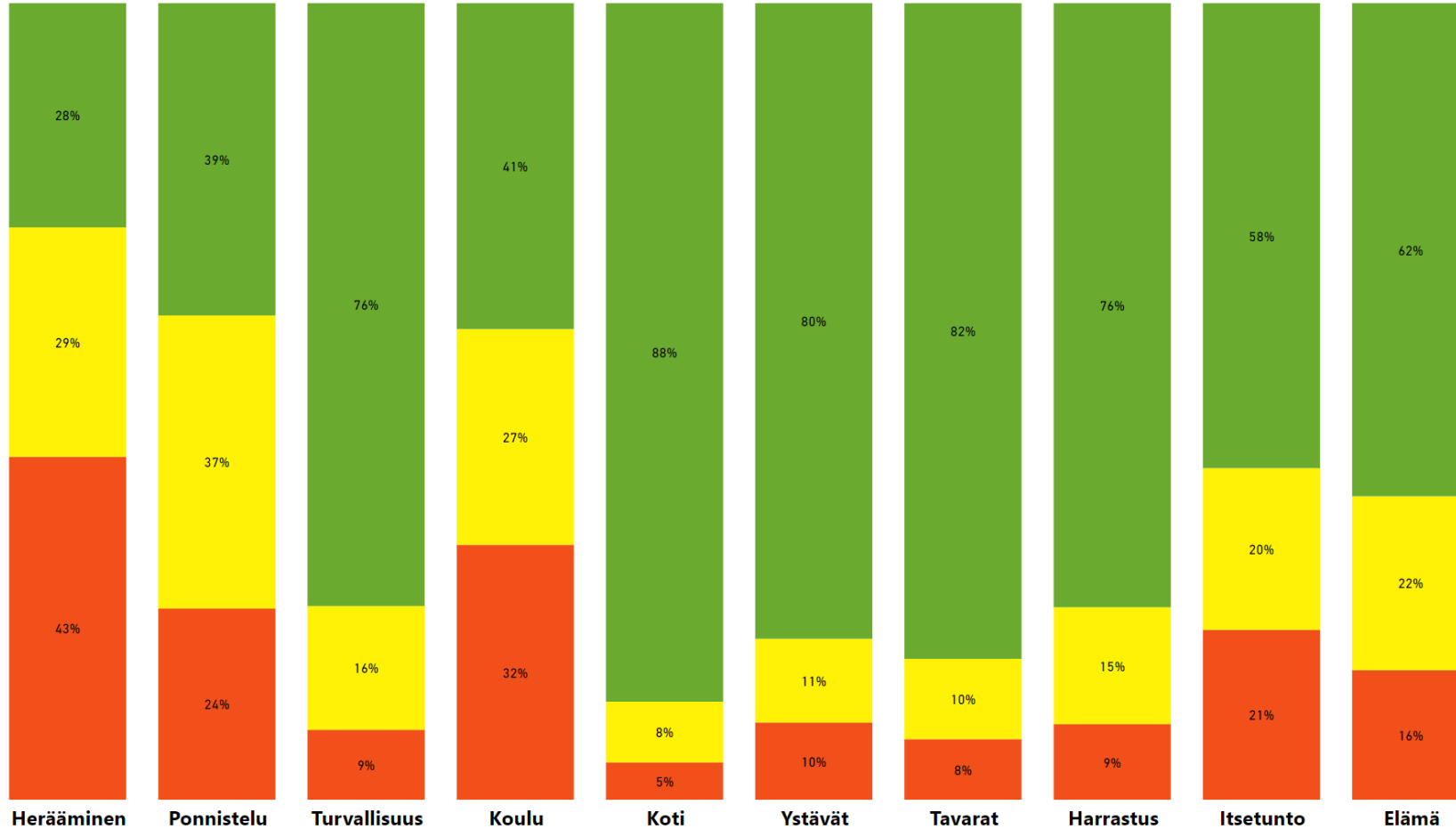

Huomioita:

- Vain alle puolet vastanneista kokee kouluun heräämisen helpoksi
- Aamu- ja iltatoimien sujumisessa joka neljäs antanut neutraalin vastauksen
- Yli 10 prosenttia vastanneista ei viihdy koulussa
- Hieman yli 10 prosenttia vastanneista tyytymättömiä harrastusmahdollisuuksiin
- Tyttöjen ja poikien välillä ei niin suuria hyvinvointieroja kuin vanhemmissa ikäryhmissä
- Pojat viihtyvät tyttöjä huonommin koulussa
- Tytöt aavistuksen verran tyytyväisempiä elämäänsä kuin pojat – vanhemmissa ikäryhmissä tilanne selvästi päinvastoin

YHTEENVETO 3x10D-tuloksista - 10–13-vuotiaat

● 0 - 5: Tyytymätön ● 6 - 7: Neutraali ● 8 - 10: Tyytyväinen

Huomioita:

- **Alle kolmasosa vastanneista kokee heräävänsä hyvin kouluun**
- **Melkein kolmasosa vastanneista ei viihdy koulussa**
- **2 viidestä jaksaa ponnistella vaikeuksien voittamiseksi – neutraalien vastausten osuus korkea**
- **Joka viides vastaaja kokee itsetuntonsa heikoksi**
- **Tämän ikäryhmän pojilla ponnistelu vaikeuksien voittamiseksi / resilienssi heikompi kuin 14–17-vuotiailla pojilla**
- **Tytöillä itsetunto selvästi heikompi kuin pojilla**
- **Tytöistä vain puolet kokee tyytyväisyyttä elämäänsä**
- **Muunsukupuoliseksi itsensä kokevilla nuorilla tyytyväisyys on joka osa-alueella heikointa ja monella osa-alueella heikkoa**

YHTEENVETO 3x10D-tuloksista - 14–17-vuotiaat

0 - 5: Tyytymätön 6 - 7: Neutraali 8 - 10: Tyytyväinen

Huomioita:

- **Joka 4. tyytymätön itsetuntoonsa**
- **Resilienssin ulottuvuudella korostuu neutraalien suuri osuus**
- **Asumisoloihin ja perheeseen tyytyväisten osuus yli 80%**
- **Kolme viidestä tyytyväisiä terveyteensä ja pärjäämiseensä arjessa**
- **Psyykkisen hyvinvoinnin osalta tilanne huolestuttava**
- **Sukupuolten väliset erot suuret ja muunsukupuoliseksi itsensä kokevilla nuorilla tyytyväisyys on joka osa-alueella heikointa ja monella osa-alueella heikkoa.**

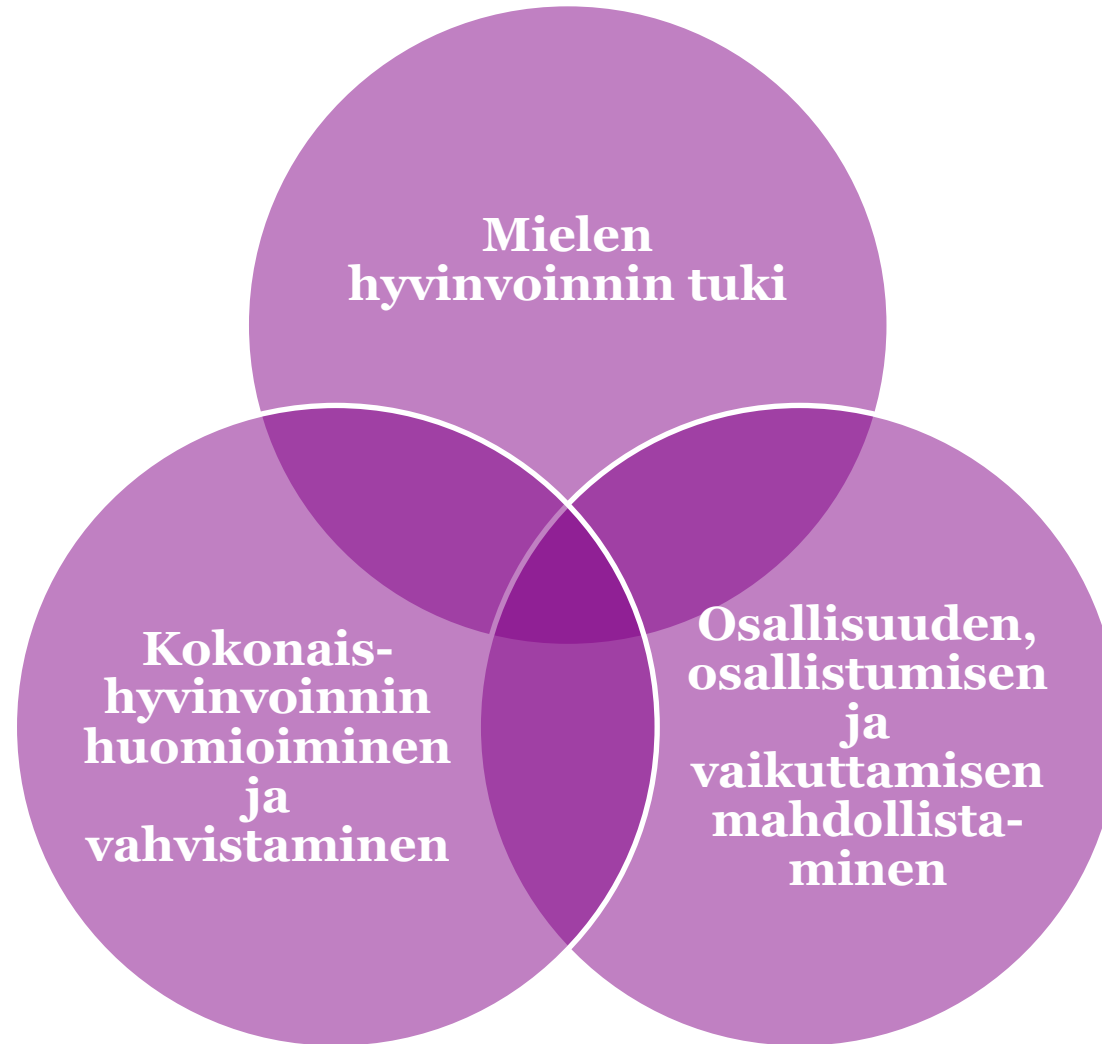

Tilannekuvasta selviää lisäksi:

- **Kuntakohtaiset hyvinvointierot suuria** kaikissa ikäryhmissä
- **Vaikka hyvinvointi yleisesti hyvällä tasolla, kasautuneet ongelmat yleisiä:** nuorista vastaajista 13 prosentilla on vähintään viidellä 3X10D-ulottuvuudella ”liikennevalo punaisella”
- **Koulussa viihtymisessä suuri pudotus** siirryttäessä 7–9-vuotiaiden ikäryhmästä 10–13-vuotiaiden ikäryhmään, näkyy etenkin tyttöjen vastauksissa
- **Sukupuolten välisiä eroja** hyvinvoinnissa 7-9-vuotiailla ei juuri nähdä, mutta alkavat näkyä jo 10-13-vuotiailla (pojat ilmoittavat useammin olevansa tyytyväisiä), erot 14-17-vuotiailla jo suuret
 - Poikkeuksena koulussa viihtyminen, joka pojilla selkeästi tyttöjä heikomppaa

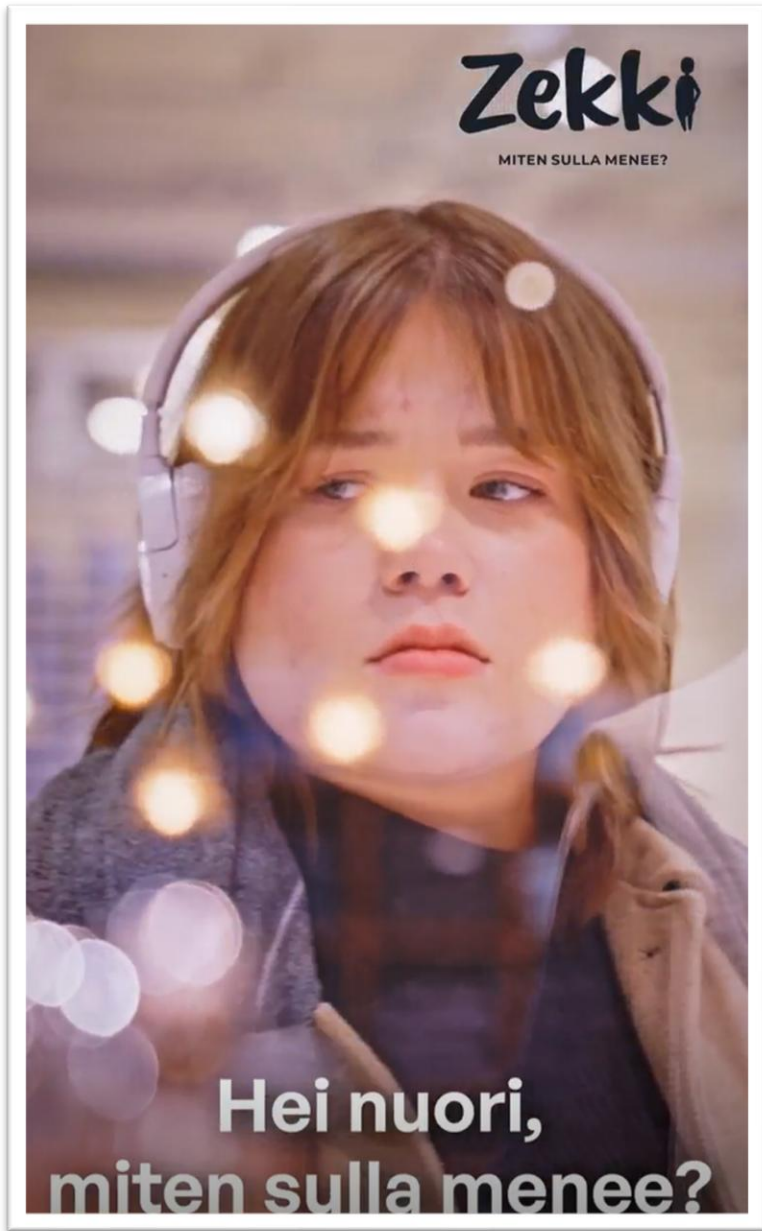
Tärkeimpänä toimenpidesuosituksena koulun toimintakulttuurin kokonaisvaltainen kehittäminen hyvinvointia tukevaksi, jotta oppiminen on mahdollista

Muita toimenpidesuosituksia tilannekuvan pohjalta

- Kuntien välillä suuria eroja lasten ja nuorten hyvinvoinnissa. Olisi tärkeää selvittää, mistä tämä johtuu. Onko joillakin kunnilla hyviä toimintamalleja, joita voisi monistaa?
- Sukupuolten välisiä hyvinvointieroja ja tuen tarpeita on syytä tarkastella tarkemmin ja ottaa huomioon toimenpiteissä. Muunsukupuolisisiksi itsensä kokevat nuoret tarvitsisivat yleisesti enemmän tukea.
- Lasten ja nuorten omat näkemykset heidän tarpeistaan on otettava huomioon, kun mietitään tuki- ja kehittämistoimia.
- Määriteltävä ja sovittava, millä tavalla lasten ja nuorten hyvinvointi ja tuen tarpeet otetaan huomioon ja tuetaan nuorten hyvinvointia yhteistyössä 1. heidän arjessaan, 2. kuntien palveluissa ja 3. hyvinvointialueen palveluissa? Miten huomioidaan 3. sektorin mahdollisuudet?
- Määriteltävä ja sovittava verkostotyön toimenpiteet ja toimintatavat kun tuen tarpeita ilmenee. Tämä tärkeää erityisesti kasautuvien ongelmien kohdalla. Miten tunnistamme nämä lapset ja nuoret ja saamme monialaisen verkoston tukemaan heitä aiemmin ja paremmin?
- Mitkä ovat yhteiset tavoitteet? Voidaanko sopia yhteisistä toimenpiteistä? Miten tavoitteiden toteutumista ja toimenpiteiden vaikutuksia seurataan?
- Toimenpiteissä ja resurssien kohdentamisessa tulisi ottaa huomioon koko lapsuuden ja nuoruuden aika.

Kohti vaikuttavuutta:

Ihmislähtöinen vertailukelpoinen, ajantasainen data ja yhteinen ja jaettu tilannekuva on edellytys sille, että monialaisessa ja monitoimijaisessa työssä voidaan tehdä vaikuttavia toimenpiteitä.

Tehtyjen toimenpiteiden vaikutuksia tulee seurata ja vaikuttavuutta kehittää ja johtaa.

DI
AK

Kiitos!

